

Tihotapske ture so mi bile pisane na kožo

Iztok Tomazin, zdravnik, alpinist, gorski reševalec in pisatelj, je objavil spomine na tihotapljenje in druge z zastraženimi meddržavnimi mejami povezane avanture

Zvezdana Bercko

Iztok Tomazin je zdravnik, gorski in letalski reševalec, vrhunski alpinist, pionir prostega plezanja pri nas, himalajec. Kljub zahtevnemu poklicu zdravnika, zadnji dve desetletji je tudi direktor Zdravstvenega doma Trzič, ki ga dopolnjuje z gorskimi in helikopterskim reševanjem ter vrhunskim udejstvovanjem v alpinizmu, je vzporedno ves čas uredniševal tudi mladostno pisateljsko željo - napisal je več sto medicinskih in leposlovnih člankov ter osem knjig.

Najnovejša - **Na meji**, zbirka tihotapskih in drugih mejaških zgodb od Karavank do Himalaje - je gorniška knjiga, vendar tako vsebinsko kot žanrsko prestopa meje. V njej je Tomazin kronist svojih lastnih in nekaterih tujih ilegalnih prehajanj geografskih meja ter raziskovanja in preseganja osebnih meja in omejitev.

"Gre za ubesedene in z avtentičnim fotografskim materialom opremljene bogate in danes, v obdobju begunskih in migrantskih kriz ter drugih aktualnih družbenih sprememb, spet zelo aktualne spomine na tihotapljenje in druge z zastraženimi meddržavnimi mejami povezane spomine. Na osebni ravni pa je šlo predvsem za vznemirljiv preplet gorniškega avanturizma mladega alpinista, za kljubovanje zakonskim in drugim omejitvam ter državnemu represivnemu aparatu, za kršenje vsiljenih meddržavnih meja in nevarno, a izpolnjujoče raziskovanje in preseganje osebnih meja in omejitev," je ob izidu knjige povedal Iztok Tomazin.

Zgodovinsko gledano, lahko med tihotapstvom in gorništvom najdemo več vzporednic, saj so bili tihotapci

poleg divjih lovcev marsikje najboljši poznavalci gora. V nekdanji Jugoslaviji, v kateri je na severu po vrhovih Karavank, Tomazinovih domačih gora, potekala dobro nadzorovana in zastražena meja z Avstrijo, pa je tudi sam z ilegalnimi prehodi meje v obe smeri pridobil bogate izkušnje in kopico zanimivih, vznemirljivih spominov: "Vsaj navzven sem bil zgleden državljani, najprej vzoren srednješolec in pozneje uspešen študent medicine, zadnja leta pred razpadom Juge pa že mlad zdravnik. Če si navdušen alpinist in poteka zaprta in zastražena državna meja po vrhovih tvojih dragih gora, je motivacija za ilegalno prehajanje meje še večja, posebej če so na prepovedani strani teh gora še neraziskane in nepreplezane stene ter grebeni, ki ponujajo nove možnosti za vzpone in doživetja. Če lahko združiš koristno s prijetnim, torej večine in veselje alpinista pri bivanju v gorah z materialno in drugo koristjo prešvercanih stvari in dodatnim veseljem, da se vsaj v nekaterih stvareh ne daš omejevati oblastem, še toliko bolje."

Tomazin je, kot popisuje v knjigi, v tistih letih čez Karavanke pretihotapil vsaj za manjši kamion blaga, večinoma za osebne ali družinske potrebe: več jadrlnih zmajev, kup alpinistične opreme zase in za prijatelje, računalnike, nekaj gospodinjskih aparatov in diaprojektorjev, televizijo, hi-fi opremo in seveda kavo, ki jo je potem z dobičkom prodal, da si je lahko kupil alpinistično in letalsko opremo, spet v tujini. Bila pa je meja, ki je pri tihotapljenju nikoli ni prestopil - tihotapljenje drog, orožja za ubijanje ali ljudi.

"Tihotapske ture so mi bile na kožo pisan izziv, saj je zahteval veliko angažiranja, pogum, dobro pripravo in pre-

udarno, smelo izvedbo. Čar tveganja in pustolovščine je bil enako ali še bolj pomemben kot praktična korist uspešnega tihotapljenja. Sladek in dražec je bil po vsakem tihotapskem uspehu občutek, da sem pretental oblast, ki nam je grenila življenje z omejevanjem gibanja v gorah in z visokimi carinami. "Zmagal" sem ob soočenju z represivnim delom državnega aparata, ki mi je omejeval prehod na drugo stran meje in oteževal uvoz stvari, ki sem jih potreboval za svoje številne aktivnosti," pravi in dodaja, da je bilo tako vse od začetka do konca njegove "mejaške kariere", ki se je v domovini končala po slovenski osamosvojitvi, nadaljevala pa se je v najvišjih gorah sveta.

V obdobju koronskih omejitev, begunskih in migrantskih kriz ter drugih družbenih sprememb so tihotapske in druge mejaške zgodbe Iztoka Tomazina, četudi časovno že nekoliko odmaknjene, znova aktualne. Vse meje namreč še zdaleč niso padle. "Usodnejše in nevarnejše od geografskih so nevidne, težko opredeljive meje v ljudeh, še posebej tistih, ki imajo moč odločanja. Vse zunanje meje in omejitve izhajajo iz njih. Politično dogajanje v Evropi v zadnjih desetletjih je vsaj Evropejcem precej spremenilo odnos do meddržavnih meja, ki so v združeni Evropi postale lažje prehodne, pretočne, z bistveno manj omejitvami. V zgodovini ni bilo vedno tako. Žal pa smo zaradi rastočih nacionalizmov in ksenofobije v bližnji preteklosti in sedanosti spet priče zapiranju meja, omejitvam in grožnjam, kot jih poznamo iz nekkih drugih časov, za katere smo očitno naivno upali, da so nepovratno minili. Svoje je dodala še pandemija virusa SARS-CoV-2," o družbeni aktualnosti svojih zgodb

pravi Iztok Tomazin.

"Zmagal" sem ob soočenju
z represivnim delom
državnega aparata

Tihotapski podvig leta 1981: Iztok Tomazin nosi zmaja na Veliki vrh v Košuti. Foto: Osebni arhiv Iztoka Tomazina

Iztok Tomazin je začetnik prostega plezanja na Slovenskem. Foto: Osebni arhiv Iztoka Tomazina